

Till Länsstyrelsen i Skåne

RAPPORT OM FÅGELSKYDDET VID LANDGRENS HOLME 2026

Inför årets häckningssäsong hade korna betat av gräsvegetationen och i viss mån bladvassen ute på Landgrens holme. Men gödningen från mängden häckande fåglar gynnar även tistlar, nässlor, vresros och annan högre vegetation som kossorna ratar. Så under senvintern gick Sophie Ehnbohm från fågelstationen och undertecknad noggrant över holmen med varsin grästrimmer/röjsåg för att återställa en optimal biotop för häckande strandängsarter.

Elnätet i vattnet runt holmen - som skydd mot fyrfota predatorer - sattes plats i slutet av mars. Då började också förtrupperna av skärfläckor, skrattmåsar och kentska tärnor successivt att inta holmen. I mitten av maj var den lilla ön åter en vitprickig idyll av häckande fågel som mutat in sina små revir och börjat ruva.

Inför våren beviljade länsstyrelsen fågelstationen tillstånd att på försök inventera häckfågelbeståndet på Landgrens holme med hjälp av en drönare, att ta högupplösta bilder med rakt uppifrån.

Tyvärr visade sig den goda inventeringsidén inte fungera. Både skärfläckor och tärnor blev oroliga och började lämna bona. Detta trots att vi flög sakta in över holmen och sedan låg stilla med drönaren på hög höjd.

Försöket fick helt enkelt avbrytas och i stället genomfördes inventeringen som vanligt från en 18 meters lift inifrån Möllevallen - drygt 100 meter från holmen - tisdagen den 19 maj. Räkningen skedde art för art med tubkikare och stegräknare.

Växtligheten av bladvass mm hade dock redan blivit så hög att framför allt skrattnåsarna delvis skymdes och var svåra att räkna exakt. Men arten har minskat betydligt sedan föregående års toppnoteringar, kanske beroende på utbrotten av fågelinfluensa.

Skärfläckorna var med 110 bon några färre än förra året, men även enstaka par av dessa kan ha legat dolda av växtlighet.

Glädjande var antalet småtärnor (24 bon) och silvertärnor (14 bon) och att de kentska tärnorna åter börjat öka efter fågelinfluensan (45 bon). Kajorna var inte fullt så störande som de senaste åren, oftast har de bara varit 2-3 till antalet och blivit bortjagade av skrattmåsar och småtärnor.

Antalet häckande fågelpar på Landgrens holme 19 maj 2026

Grågås	2
Gräsand	15
Skedand	1
Vigg	1
Ejder	1
Strandskata	3
Skärfläcka	210
Tofsvipa	1
Rödbena	15
Skrattmåsar	1050
Fiskmåsar	2
Kentsk tärna	45
Silvertärna	14
Småtärna	24
Totalt	1.384

Vid inventeringen den 19 maj såg det alltså idylliskt ut, varmt väder utan regnområden var på gång inför skärfläckornas kläckning som just påbörjats och den lilla ön var tätt vitprickig av ruvande av skrattmåsar, skärfläckor och tärnor.

Men jag kände viss oro för att vårens långvariga lågvattenperiod fortsatte. Det var lågvatten i hela Östersjön och Öresund. Vattnet runt holmen är ju inte så djupt och när det är konstant lågt i havet - så att inget friskt vatten tillförs - ja då avdunstar det successivt i Flommenområdet, särskilt då det inte heller regnat på länge. Så här lågt vattenstånd så här länge har jag inte varit med om tidigare!

Bottnarna runt holmen låg nu helt blottade och den undre nätbel av det inre stängslet, som normalt hänger ner under vattnet och inte har el, var blottad. Oroligt konstaterade jag rävspår på sandbotten efter nätterna, spår som närmade sig det undre nätet.

Så hände det man kunde befara. När jag den 22/5 kom ut till Hamnvägen vid 04.00-tiden var det stort uppflog bland fåglarna på Landgrens holme. Jag skyndade ut innanför stängslet, förstod att en räv eller mink måste vara inne på holmen någonstans där fåglarna flög och varnade i tät flock lågt över den vegetationen av bladvass och nässlor. Jag gick hojtande in bland nässlorna och sicksackade mellan skrattnåsbona tills en räv i full fart sprang ut mot stängslet i nordost, trängde sig *under* elnätet, och försvann in mot stigen på banvallen inne vid bebyggelsen och söderut.

Elnätet är konstruerat så att en ca 25 cm smal nätremsa utan el hänger i buntband och med sänken ner i vattnet under elstängslet. Med den uttorkade botten kunde räven trycka undan denna nätremsa utan att komma i kontakt med själva elstängslet. Jag konstaterade att ejderboet som låg i kanten av holmen i nordost var rövat och antalet bon med ägg av kentsk tärna halverats till ca 25 och befarade nya rävbesök när den (de?) nu upptäckt hur man tar sig in till detta smörgåsbord. Men i och med att jag skrämt räven i morgonljuset kom följande intrång bara att ske i nattens mörker. Jag satt en natt gömd i största nyponbusken där ute och hörde fåglarna varna framåt 00.30, jag hojtade och skrek och efter en stund lugnade det sig, men jag kunde inte så något i mörkret.

Detta skedde just när kläckningen av skärfläckorna skulle kulminera. När skärfläckorna kläcker flyger de oftast bort från boet med äggskalen i näbben och släpper dem strandkanten. I år låg det hundratals släppta äggskal runt holmen, vilket tyder på att de flesta precis börjat kläcka när rävintrånget började, dvs att räven (rävarna?) tycktes ha föredragit att ta ungarna efterhand som de kläckts i stället för äggen.

Normalt vandrar skärfläckorna bort från holmen med sina ungar direkt första dygnet efter kläckning. Med mängden släppta äggskal skulle det vara fullt med skärfläckefamiljer i landskapet efter några dagar. Längs Ålasjöns västra strand norr om Slusan gick faktiskt 4 par

med tillsammans minst 8 veckogamla ungar som hunnit iväg innan räven kom in. Men det rörde 4 par av de 210 som hade ruvat!

Man kände sig förlamande maktlös då intrången skedde i nattens mörker! Jag satt jag vakt en kväll till, på östsidan av holmen. Med västlig vind tänkte jag att räven skulle känna vittring av mig om den kom från öster. Och 23.15 skönjde jag en räv som kom i mörkret på sandbottnen inifrån banvallen. Plötsligt fick den vittring, stannade och började skälla mot mig! Sedan skällde den konstant 15 minuter innan den lunkade söderut igen. Men jag vet ju inte om den återkom senare på natten.

Det fanns en hel del skrattmåsar kvar på holmen, men bara enstaka skärfläckor och småtärnor och bland kvarvarande kentska tärnbon hade det också börjat kläckas. Länsstyrelsen beviljade skyddsjakttillstånd på rävar som utgör uppenbar fara för fågelkolonin på Landgrens holme (förutsatt att eventuellt gryt kunde lokaliseras). Men hur jaga räv i nattens mörker? Ljusförstärkare? Vi upptäckte ett rävgryt i banvallen vid Flommens golfklubb söder om Landgrens holme, men tiken blev misstänksam och flyttade sina valpar.

Det som började så bra slutade med att ytterst få av de minst 1.384 fågelparen på Landgrens holme fick några ungar på vingarna i år. Inför kommande år får man hoppas att extrema lågvattenperioder under häckningstiden uteblir. Elnätet har ju fungerat som ett bra skydd under ett antal år. Risker är att rävtiken som nu lärt sig kommer ihåg till nästa år och trotsar elnätet än om det inte är extremt lågvatten som i år. Vi får väl hoppas på spårnö till vintern. Man vill ju inte att framgångarna med Landgrens holme som en fristad för Sveriges största koloni skärfläckor och andra strandängsarter skall vara över!

Falsterbo i september 2026

Mikael Kristersson

